

TVIRTINU
Nacionalinės mokėjimo agentūros
prie Žemės ūkio ministerijos Kaimo
plėtros ir paramos regionams
departamento direktorius

Kšištof Dokudovič

**(Pavyzdinė projekto įgyvendinimo galutinės ataskaitos pagal Lietuvos kaimo plėtros
2014–2020 metų programos priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklos sritį „Parama
EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ forma)**

2024-10-29 Nr. FR-2052
Vilnius

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS
(dokumento sudarytojo pavadinimas)

**PROJEKTO ĮGYVENDINIMO PAGAL LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2014–2020 METŲ
PROGRAMOS PRIEMONĖS „BENDRADARBIAVIMAS“ VEIKLOS SRITĮ „PARAMA EIP
VEIKLOS GRUPĖMS KURTI IR JŲ VEIKLAI VYSTYTI“
GALUTINĖ ATASKAITA**

2025-06-25

(pildymo data)

Kaunas

(sudarymo vieta)

1. Ataskaitos pateikimo terminas: 2025-06-30

(nurodoma data, iki kurios turi būti pateikta galutinė ataskaita)

2. Informacija apie paramos gavėją ir projektą:

Paramos gavėjas	VŠĮ LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS (Irašomas tikslus paramos gavėjo pavadinimas, atitinkantis VĮ Registrų centro Juridinių asmenų registre esančią informaciją.)
Paramos gavėjo adresas	Juridinio asmens buveinė (savivaldybės pavadinimas, miestas) Kauno miesto savivaldybė, Kaunas Gatvė, namo numeris A. Mickevičiaus g. 9 Pašto indeksas LT-44307 Tel., faksas 0 37 327200; 0 37 220733 El. paštas rektoratas@lsmu.lt

Paramos gavėjo parašas / Įgalioto asmens parašas _____

Partneriai	(įrašomi visi projekte dalyvavę partneriai) VšĮ „Tęstinio mokymo ir konsultavimo centras“ IĮ „Rasarta“ VšĮ „LSMU Baisogalos gyvulininkystės centras“ Ūkininkas Ritutis Tamošiūnas Ūkininkas Gintas Cimakauskas	
Projekto pavadinimas	(nurodomas projekto pavadinimas pagal paramos sutartį) „Alternatyvių baltyminių žaliavų integracijos paukščių mityboje strategijos kūrimas ir technologiniai sprendimai, panaudojant vabzdžių miltų (<i>Hermetia illucens</i>) produktus“	
Paramos sutarties numeris	(įrašomas paramos sutarties numeris) 35BV-KK-22-1-05000	
Asmuo, atsakingas už projekto administravimą	(Nurodomas atsakingo už projekto administravimą asmens vardas, pavardė, pareigos, telefono numeris ir elektroninis paštas.) Renalda Juodžentytė LSMU VA VTMKC koordinatorė Tel.: +37062327622 El. paštas: renalda.juodzentyte@lsmu.lt	
Atsiskaitymo laikotarpis	nuo 2023-03-14 iki 2025-06-30 (Nurodomas laikotarpis nuo projekto įgyvendinimo pradžios iki suplanuoto paskutinio mokėjimo prašymo pateikimo datos.)	
Faktinis projekto įgyvendinimo laikotarpis	nuo 2023-03-14 iki 2025-06-30 (Nurodomas laikotarpis nuo projekto įgyvendinimo pradžios iki paskutinio mokėjimo prašymo Nacionalinei mokėjimo agentūrai prie Žemės ūkio ministerijos pateikimo datos.)	
Skirta paramos suma (Eur)	199957,00 Eur (Nurodoma skirta paramos suma eurai.)	
Faktiškai patirtų ir pateiktų tinkamų išlaidų suma (Eur):	195 379,19 Eur (Nurodoma bendra faktiškai patirtų išlaidų suma eurai.)	
	EIP veiklos grupės bendradarbiavimo išlaidos	<u>29 951,17</u> Eur <u>15,32</u> proc. (Nurodomas procentas, skaičiuojant nuo tinkamų finansuoti projekto išlaidų sumos.)
	Projekto įgyvendinimo išlaidos (darbo užmokestis)	<u>80 528,58</u> Eur <u>41,21</u> proc. (Nurodomas procentas, skaičiuojant nuo tinkamų finansuoti projekto išlaidų sumos.)
	Kitos projekto įgyvendinimo išlaidos	<u>84899,44</u> Eur <u>43,45</u> proc. (Nurodomas procentas, skaičiuojant nuo tinkamų finansuoti projekto išlaidų sumos.)

Statinių (pastatų), susijusių su projekto įgyvendinimu, rekonstravimas ar kapitalinis remontas	_____ Eur _____ proc. (Nurodomas procentas, skaičiuojant nuo tinkamų finansuoti projekto išlaidų sumos.)
Projekto viešinimo išlaidos	877,00 Eur
Projekto sklaidos išlaidos	12 779,73 Eur 6,54 proc. (Nurodomas procentas, skaičiuojant nuo tinkamų finansuoti projekto išlaidų sumos.)

3. Paramos paraiškoje numatyti projekto veiklų įgyvendinimo etapai, numatyta vykdyti veikla ir įsipareigojimai (Pildoma atsižvelgiant į paramos paraiškoje numatytus įsipareigojimus, gavus paramą projektui įgyvendinti.)

Nr.	Veiklos pavadinimas	Vykdymo pradžia	Vykdymo pabaiga	Pareiškėjas (partneris (-iai) atsakingas (-i) už projekto veiklą)	Pastabos (nurodyti pasiektus rezultatus, o nukrypus nuo paramos paraiškoje numatytos veiklos (-ų), įsipareigojimų ar rezultatų, būtina nurodyti priežastis)
Su EIP veiklos grupės bendradarbiavimu susijusios veiklos					
1.1.	Projekto vadovo, administratoriaus ir finansininko paskyrimas (Nurodoma, kada ir kokios su EIP veiklos grupės bendradarbiavimu susijusios veiklos buvo atliktos.)	2023 m II ketv.	2025 m. II ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Paskirti projektą administruojantys asmenys – mokėjimo prašymus, ataskaitas ir kitus dokumentus rengiantis administratorius, su projekto partneriais bendradarbiaujantis ir sklandžią projekto veiklą užtikrinantis projekto vadovas bei projekto buhalterinę apskaitą vykdomi finansininkė

1.2.	Viešųjų pirkimų organizavimas, prekių reikalingų projekto veikloms įgyvendinti, įsigijimas	2023 m. III ketv.	2023 m. IV ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas Partneris Nr. 2 Partneris Nr. 3 Partneris Nr. 4 Partneris Nr. 5	Pradėti vykdyti ir užbaigti viešieji pirkimai, įsigytos projekto veikloms vykdyti reikalingos prekės – viešinimo plakatai, laboratorinės priemonės ir reagentai. Projekto partneriai įsigijo medžiagas, priemones ir įrangą reikalingą projekto veiklos žemės ūkio valdose įgyvendinti.
1.3.	Mokėjimo prašymų ir ataskaitų rengimas bei teikimas NMA prie ŽŪM, projekto veiklų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę	2023 m. II ketv.	2025 m. II ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	2023 m. balandžio mėn. pateiktas avansinis mokėjimo prašymas, 2023 m. birželio mėn. pateiktas pirmas mokėjimo prašymas, 2024 m. vasario mėn. pateiktas antras mokėjimo prašymas, 2024 m. gruodžio mėn. pateiktas trečias mokėjimo prašymas, 2025 m. birželio mėn. galutinis ketvirtas mokėjimo prašymas. Pirmą tarpinę projekto ataskaitą pateikta 2024 m. kovo mėn. Galutinė projekto ataskaita bus pateikta iki 2025-06-30. Projekto įgyvendinimo laikotarpiu buvo nuolat vykdoma projekto veiklų įgyvendinimo stebėseną ir kontrolę
Su projekto įgyvendinimu susijusios veiklos					

2. 1.	Alternatyvių baltyminių žaliavų ir jų produktų analizė, produkto parinkimas bei lesalų receptūrų optimizavimas skirtingoms fiziologinėms paukščių grupėms	2023 m. I ketvirtis	2024 m. II ketvirtis	Pareiškėjo mokslininkai, konsultavimo institucijos ir Partnerių Nr. 2-5 ūkių darbuotojai.	Buvo atlikta išplėstinė skirtingo baltymingumo vabzdžių (<i>Hermetia illucens</i>) miltų ir jų produktų, (išgautų iš ant skirtingų substratų užaugintų lervų) kokybės rodiklių ir maistingumo analizė (cheminė sudėtis, pilnaverčio baltymo, amino r. sudėties, riebalų r. profilio, mikro ir makro elementai). Pagal gautus tyrimo rezultatus buvo detalizuoti lervų miltų produktai ir jie buvo panaudoti receptūrų sudarymui bei optimizavimui skirtingoms paukščių grupėms.
-------	---	---------------------	----------------------	---	---

2.2.	Viščiukų broilerių grupių sudarymas ir lesinimo bandymų vykdymas, produktyvumo bei sveikatingumo vertinimas	2023 m. III ketvirtis	2024 m. IV ketvirtis	Pareiškėjo mokslininkai, konsultavimo institucijos ir Partnerių Nr. 2-5 ūkių darbuotojai.	Buvo paruoštos patalpos ir sukomplektuotos viščiukų broilerių grupės. Partneriai Nr. 2; Nr. 3 ir Nr. 4 įsipareigoja sudaryti sąlygas eksperimentų atlikimui. Buvo tiriamas viščiukų broilerių produktyvumas bei sveikatingumas, lesalo sunaudojimas, FCR (pašarų konversija), fiksuojamas paukščių gaištamumas ir analizuojamos priežastys. Sveikatingumo nustatymui ir vertinimui buvo atlikti: 1. Morfologiniai ir biocheminiai viščiukų broilerių kraujo tyrimai. 2. Žarnų ir vidaus organų išsivystymas. 3. Bus atliekami bakteriologiniai tyrimai iš viščiukų broilerių auginimo ciklo paimtos klinikinės medžiagos.
------	---	-----------------------	----------------------	---	---

2.3.	Vištų dedeklių grupių sudarymas ir lesinimo bandymų vykdymas, produktyvumo bei sveikatingumo vertinimas	2023 m. III ketvirtis	2024 m. IV ketvirtis	Veiklą vykdys Pareiškėjo mokslininkai, konsultavimo institucijos ir Partnerio Nr. 5 ūkių darbuotojai.	Buvo paruoštos patalpos ir sukomplektuotos vištų dedeklių grupės. Partneris Nr. 5 įsipareigojo sudaryti sąlygas eksperimentų atlikimui. Buvo apskaičiuojama vištų kiaušinių skaičiaus dinamika bei dėjimo intensyvumas; vertinamas produkcijos vienodumas (kiaušinių svorio kategorija); stebimas kiaušinių švarumas; registruojamos kiaušinių duženos; stebima vištų fiziologinė būklė, jų sveikatingumas, aiškinamos paukščių gaidžio priežastys.
2.4.	Viščiukų broilerių ir vištų dedeklių produkcijos kokybės bei saugos vertinimas	2024 m. I ketvirtis	2024 m. IV ketvirtis	Pareiškėjo mokslininkai, konsultavimo institucijos ir Partnerių Nr. 2-5 ūkių darbuotojai.	Buvo nustatyta viščiukų broilerių skerdenos morfologinė sudėtis, įvertintas koreliacinis ryšys tarp atskirų skerdenos dalių ir naudojamų alternatyvių baltyminių žaliavų produktų. Buvo nustatyti ir įvertinti kiaušinių morfologinė sudėtis ir kiti būtini parametrai.
Su projekto viešinimu susijusios veiklos					

3. 1.	Projekto viešinimas Lietuvos sveikatos mokslų universiteto internetiniame puslapyje. (Nurodoma, kada ir kokios su projekto viešinimu susijusios veiklos buvo vykdomos (Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. gruodžio 3 d. įsakymu Nr. 3D-925 „Dėl Suteiktos paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programą viešinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Viešinimo taisyklės)).	2023 m. II ketv.	2025 m. III ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Nu 2023 m. II ketvirčio LSMU internetiniame puslapyje vykdomas nuolatinis projekto viešinimas. Nuoroda į viešinimą LSMU internetiniame puslapyje: https://lsmu.lt/wp-content/uploads/variantas-05000.pdf
3. 2.	A3 formato viešinimo plakatų įrengimas ir naudojimas	2023 m. II ketv.	2025 m. III ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Informacijai apie projektą viešinti iš projekto lėšų įsigyti ir LSMU Veterinarijos akademijos patalpose, Projekto partnerio VšĮ Tęstinio mokymo ir konsultavimo centro patalpose bei partnerių žemės ūkio valdose įrengti viešinimo plakatai. taip pat viešinimo plakatas naudotas vykdant projekto rezultatų sklaidą. Vykdydami lauko dienas, seminarus ir projekto konferenciją viešinimo plakatą patalpindavome aiškiai matomoje renginio vietoje.

3.3.	Projekto viešinimas Lietuvos kaimo tinklo internetiniame tinklapyje bei EIP –AGRI tinklapyje	2023 m. III ketv.	2025 m. III ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Informacija apie įgyvendinamą projektą yra viešinama per Lietuvos kaimo tinklą, taip pat informacija apie projektą yra pateikta ir EIP žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje (EIP-AGRI tinkle). Nuoroda į viešinimą Lietuvos kaimo tinkle: „Alternatyvių baltyminių žaliavų integracijos paukščių mityboje strategijos kūrimas ir technologiniai sprendimai, panaudojant vabzdžių miltų (Hermetia illucens) produktus“ Lietuvos kaimo tinklas Nuoroda į viešinimą EIP-AGRI tinkle: Development of a strategy and technological solutions for the integration of alternative protein raw materials in poultry nutrition, using insect meal European CAP Network (europa.eu)
3.4.	Projekto viešinimas radijuje	2023 m. II ketv.	2023 m. II ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Projekto veiklos buvo viešinamos radijuje (transliacija „Žinių radijas“ 2023-04-25).

3.5.	Projekto viešinimas spaudoje	2025 m. II ketv.	2025 m. III ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Respublikinėje spaudoje kas savaitiniame laikraštyje „Ūkininko patarėjas“ parengti ir išspausdinti du straipsniai 2025 m. balandžio mėnesio numeryje.
Su projekto rezultatų sklaida susijusios veiklos					
4. 1.	Projekto rezultatų pristatymas ir sklaida konferencijoje (Nurodoma, kada ir kokios su projekto rezultatų sklaida susijusios veiklos buvo vykdomos.)	2025 m. I ketv.	2025 m. III ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Pareiškėjas Lietuvos sveikatos mokslų universitetas paskutiniais projekto įgyvendinimo metais suorganizavo konferenciją, kurioje buvo pristatomi projekto rezultatai ir veiklos. Konferencija organizuota 2025 m. gegužės 19 d. LSMU Veterinarijos akademijos patalpose. Konferencijoje dalyvavo 58 asmenų.
4. 2.	Projekto rezultatų pritaikomumo demonstravimas, pristatymas ir sklaida lauko dienos	2025 m. I ketv.	2025 m. II ketv.	Partneris Nr. 1	Projekto partneris VšĮ „Tęstinio mokymo ir konsultavimo centras“ 2025 m. vasario – gegužės mėnesiais įvairiuose Lietuvos regionų ūkiuose suorganizavo 21 lauko dieną. Iš viso lauko dienos dalyvavo 281 asmenų.

4. 3.	Projekto rezultatų pristatymas ir sklaida seminaruose	2025 m. I ketv.	2025 m. II ketv.	Partneris Nr. 1	Projekto partneris VšĮ „Tęstinio mokymo ir konsultavimo centras“ 2025 m. kovo mėnesį skirtinguose Lietuvos regionuose suorganizavo 4 seminarus. Iš viso seminaruose dalyvavo 60 asmenys.
4. 4.	Informacinių straipsnių publikavimas respublikinėje spaudoje.	2024 m. IV ketv.	2024 m. IV ketv.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Respublikinėje spaudoje kas savaitiniame laikraštyje „Ūkininko patarėjas“ parengti ir išspausdinti du straipsniai 2025 m. balandžio mėnesio numeryje.
Kitos projekto veiklos					
5.	Nurodoma, kada ir kokios projekto veiklos buvo vykdomos.				

4. Aprašykite pasiektus projekto rezultatus

Projekto tipas (nurodykite projekto tipą)	☐ Bandomasis projektas ☒ Produktų, procesų ir technologijų plėtojimo bei tobulinimo projektas
1. Aprašykite pasiektą rezultatą, nurodydami projekto tipo požymius (koks pasiektas rezultatas, pagrįsti, kokį projekto tipą atitinka įgyvendintas projektas)	Projekto metu buvo pasiektas reikšmingas rezultatas – moksliskai pagrįsta ir praktiškai patvirtinta alternatyvių baltyminių žaliavų (vabzdžių miltų) taikymo paukščių mityboje strategija, kuri leidžia efektyviai pakeisti tradicinius baltymų šaltinius (pvz., sojos rupinius) bei prisideda prie tvaresnės, aplinkai palankesnės paukštininkystės plėtos. Tyrimų pagrindu nustatyta, kad vabzdžių miltų (<i>Hermetia illucens</i>) produktai, turintys skirtingą žalių baltymų kiekį (40 proc. ir 60 proc.), gali būti sėkmingai integruojami į viščių broilerių ir vištų dedeklių kombinuotuosius lesalus, nebloginant produktyvumo ar sveikatingumo rodiklių, o kai kuriais atvejais net gerinant produkcijos kokybę (baltymų kiekis, riebalų stabilumas, kiaušinių morfometrija). Nustatyta, kad net 10 proc. vabzdžių miltų dalis lesale leidžia išlaikyti aukštą produktyvumą, pelningumo rodiklius ir sumažinti vieneto savikainą, kartu

	prisidedant prie žiedinės ekonomikos tikslų. Šis projektas atitinka taikomojo pobūdžio mokslinių tyrimų projektų tipą. Projekto metu buvo atlikti ne tik fundamentiniai tyrimai (analizuota vabzdžių miltų sudėtis, poveikis fiziologiniams, biocheminiams, mikrobiologiniams rodikliams), bet ir sukurti praktinio taikymo sprendimai – optimizuotos lesalų formulės, pateiktos ekonominio efektyvumo analizės, parengtos rekomendacijos paukštininkystės ūkiams. Tyrimai buvo vykdomi realiomis ūkininkavimo sąlygomis, todėl rezultatai yra pritaikomi praktikoje, o sukurtos technologijos gali būti diegiamos tiesiogiai paukštynuose. Siekiant įgyvendinti projekto tikslus buvo suplanuoti 4 etapai: I etapas. Alternatyvių baltyminių žaliavų ir jų produktų analizė, produkto parinkimas bei lesalų receptūrų optimizavimas skirtingoms fiziologinėms paukščių grupėms. II etapas. Viščiukų broilerių ir vištų dedeklių grupių sudarymas ir lesinimo bandymų vykdymas, produktyvumo bei sveikatingumo vertinimas. III etapas. Viščiukų broilerių ir vištų dedeklių produkcijos kokybės bei saugos vertinimas. IV etapas. Projekto gerosios patirties bei rezultatų įvertinimas ir analizė. Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida, diegimas.
2. Kokios inovacijos buvo įdiegtos ūkiuose?	☐ Technologinės inovacijos (produkto / paslaugų) (pateikti inovacijos aprašymą) ☐ Netechnologinės inovacijos (rinkodaros / organizacinės) (pateikti inovacijos aprašymą) ☐ Kita (prašyti konkrečiai) (pateikti inovacijos aprašymą) Projekto metu paukštininkystės ūkiuose buvo įdiegtos kelios reikšmingos inovacijos, susijusios su alternatyvių baltyminių žaliavų – vabzdžių miltų (<i>Hermetia illucens</i>) – integracija į paukščių mitybą. Šios inovacijos apėmė ne tik naujų lesalų receptūrų kūrimą, bet ir jų praktinį taikymą skirtingų rūšių paukščių – viščiukų broilerių ir vištų dedeklių – auginimo cikle. Pagrindinės įdiegtos inovacijos: • Alternatyvios baltyminės žaliavos taikymas: Į kombinuotuosius lesalus buvo įtraukti vabzdžių miltai, kurių baltymingumas siekė 40 proc. (produktas A) ir 60 proc. (produktas B). Buvo tiriamas jų poveikis paukščių augimui, sveikatingumui, produkcijos kokybei bei lesalų maistinei vertei. Šis sprendimas leido dalinai arba visiškai pakeisti tradicinius baltymų šaltinius, tokius kaip sojos rupiniai, mažinant priklausomybę nuo importuojamų žaliavų. • Naujų lesalų formulės kūrimas ir optimizavimas: Remiantis mokslinių tyrimų duomenimis, buvo sukurtos

	subalansuotos lesalų formulės, atsižvelgiant į paukščių fiziologinius poreikius skirtinguose augimo etapuose. Buvo optimizuota fosforo, aminorūgščių (ypač metionino, lizino), riebalų rūgščių bei skaidulinių medžiagų pusiausvyra. • Poveikio sveikatingumui ir produktyvumui vertinimo modeliai: Inovatyviai buvo taikomi kraujo biocheminių parametrų tyrimai ir histomorfometriniai žarnyno struktūros vertinimai, siekiant objektyviai įvertinti lesalų sudėties poveikį paukščių sveikatai. Taip pat buvo atliekami mikrobiologiniai tyrimai, leidžiantys įvertinti patogenų paplitimą ir atsparumo antibiotikams riziką. • Produkcijos kokybės vertinimas: Įdiegus vabzdžių miltus į lesalus, buvo vertinama produkcijos (mėsos, kiaušinių) maistinė, cheminė ir juslinė kokybė – tirtas riebalų rūgščių profilis, baltymų ir cholesterolio kiekis, MDA (malondialdehido) lygis, mėsos stabilumas ir vartotojų priimtumas. • Ekonominio efektyvumo analizė: Įdiegtos inovacijos buvo įvertintos ir iš ekonominės perspektyvos – analizuoti pašarų konversijos koeficientai (FCR), pelningumo rodikliai, produkcijos savikaina ir alternatyvių baltymų įtaka bendram ūkinės veiklos efektyvumui. Buvo nustatyta, kad net 10 proc. vabzdžių miltų integracija į lesalus gali padidinti pelningumo lygį ir sumažinti vieno produkcijos vieneto savikainą. Šios įdiegtos inovacijos ženkliai prisidėjo prie paukščių mitybos tobulinimo, efektyvesnio resursų naudojimo, tvarumo didinimo ir konkurencingumo stiprinimo paukštininkystės sektoriuje. Jos pagrįstos mokslinių tyrimų duomenimis, turi praktinį pritaikomumą ir kuria vertę tiek ūkininkams, tiek vartotojams bei aplinkai.
3. Rezultato įtaka ūkių veiklai ateityje: (galima rinktis kelis atsakymus)	☐ Turės įtakos naujų produktų / paslaugų / technologijų kūrimui ir plėtrai ☒ Prisidės prie ūkių veiklos plėtros ateityje ☒ Prisidės prie ūkių konkurencingumo ☒ Turės įtakos sėkmingam produktų realizavimui ☐ Kita (parašyti konkrečiai) Projekte įdiegtos inovacijos paukštininkystės ūkiuose turi reikšmingą poveikį ūkių veiklai ateityje. Vabzdžių miltų įtraukimas į viščiukų broilerių ir vištų dedeklių lesalus užtikrina subalansuotą ir mokslškai pagrįstą paukščių mitybą, kuri gerina gyvulių sveikatą ir produktyvumą. Tai leidžia sumažinti pašarų kaštus, nes vabzdžių miltai yra ekonomiškai efektyvi alternatyva tradicinėms baltyminėms žaliavoms. Be to, toks sprendimas prisideda prie aplinkos tausojimo, mažinant tradicinių žaliavų

	naudojimą ir skatinant tvarų gamtos išteklių panaudojimą. Įdiegus inovatyvias vabzdžių miltų pagrindu pagamintų lesalų technologijas, paukštininkystės ūkiai įgyja galimybę ne tik išlaikyti konkurencingumą rinkoje, bet ir gaminti aukštesnės kokybės produkciją, atitinkančią augančius vartotojų lūkesčius. Visa tai prisideda prie ūkių pelningumo didinimo ir ekonominio tvarumo užtikrinimo ilgalaikėje perspektyvoje, sudarant palankias sąlygas plėsti konkurencingą ir ekologišką paukštininkystės sektorių.
4. Kiekvieno iš EIP veiklos grupės narių vaidmens ir indėlio projekte aprašymas (aprašyti konkretų kiekvieno EIP veiklos grupės nario vaidmenį ir indėlį)	Projekto įgyvendinime dalyvavo įvairūs EIP veiklos grupės nariai, kurių kiekvieno vaidmuo ir indėlis buvo svarbus sėkmingam rezultatų pasiekimui. Paukštininkystės ūkiai, kaip pagrindiniai praktiniai partneriai, suteikė galimybes vykdyti eksperimentinius bandymus – aprūpino paukščiais, užtikrino tinkamas auginimo sąlygas ir prižiūrėjo įdiegtas inovacijas. Jų dalyvavimas leido realiai įvertinti vabzdžių miltų įtaką paukščių sveikatai, produktyvumui ir produkcijos kokybei. Mokslinių tyrimų institucija LSMU atsakinga už eksperimentų planavimą, duomenų rinkimą ir analizę, atliko išsamius fiziologinius, biocheminius, bakteriologinius ir maistinės sudėties tyrimus, kurie padėjo įvertinti vabzdžių miltų panaudojimo poveikį. Taip pat mokslininkai parengė mokslinius pranešimus, rekomendacijas ir ataskaitas, kurios tapo pagrindu inovatyvių lesalų gamybos technologijų kūrimui ir praktiniam pritaikymui. VŠĮ „Tęstinio mokymo ir konsultavimo centras“ prisidėjo prie projekto rezultatų sklaidos – organizavo seminarus, mokymus ir informacines kampanijas, kuriose buvo pristatyti mokslinių tyrimų rezultatai, skatinantys inovacijų diegimą paukštininkystės sektoriuje. Jie užtikrino, kad žinios pasiektų kuo platesnį ūkininkų ratą ir būtų sėkmingai pritaikytos praktikoje. Tokiu būdu kiekvienas EIP veiklos grupės narys atliko savo funkciją – nuo tyrimų vykdymo ir technologijų diegimo iki žinių sklaidos ir praktinio pritaikymo, kas leido sukurti ir įdiegti efektyvias, tvarias bei ekonomiškai naudingas inovacijas paukštininkystės ūkiuose. Kiekvienas iš EIP veiklos grupės narių turėjo konkrečias užduotis ir vaidmenis, kuriuos įgyvendinus gautas indėlis detalčiai buvo pateiktas tarpinėse ir galutinėje mokslinėje ataskaitose.
5. Pateikite išspręstų praktinių problemų ir jų sprendimo būdų aprašymą (įvardyti buvusias praktines ūkininkavimo problemas ir nurodyti sprendimų būdus)	Projekto metu buvo sprendžiamos kelios aktualios praktinės paukštininkystės sektoriaus problemos, susijusios su tvarumu, baltyminių žaliavų trūkumu, sojos produktų priklausomybe, aplinkosauginiais iššūkiais bei paukščių produktyvumu ir sveikatingumu. Tradiciškai paukščių lesaluose naudojama soja dažnai importuojama, o jos auginimas siejamas su dideliu ekologiniu pėdsaku – miškų kirtimu, didelėmis CO₂ emisijomis bei dideliais transportavimo kaštais. Tai kelia tiek ekonominius, tiek aplinkosauginius iššūkius. Be to, praktikoje dažnai susiduriama su baltymų disbalansu lesaluose, nepakankamu amino rūgščių profiliu, taip pat – žarnyno mikrofloros disbalansu, neigiamai veikiančiu paukščių

	imunitetą ir produktyvumą. Ūkininkai taip pat susiduria su augančiu antibiotikų atsparumu – ypač dėl per didelio jų naudojimo siekiant sumažinti bakterinių infekcijų paplitimą paukštynuose. Projekte kaip alternatyva tradicinėms baltyminėms žaliavoms buvo panaudoti <i>Hermetia illucens</i> (juodųjų musių lervų) miltai, turintys aukštą žalių baltymų (40–60 proc.) ir riebalų kiekį bei palankų skaidulinių medžiagų profilį. Buvo išspręsta keletas praktinių problemų: 1. Baltymų trūkumas ir subalansuoto lesalo formulavimas: Pritaikius vabzdžių miltus, pagerinta lesalų baltyminė vertė ir riebalų rūgščių sudėtis. Nors kai kurių amino rūgščių (pvz., metionino, lizino) kiekis mažėjo, buvo rekomenduota jų papildomai integruoti į racioną, taip išlaikant subalansuotą lesalų sudėtį. Optimizavus lesalus, buvo pasiektas aukštas pašarų konversijos koeficientas (FCR 1,54–1,56), leidžiantis efektyviau naudoti pašarą produkcijai. 2. Paukščių sveikatingumo gerinimas: Įtraukus vabzdžių baltymus, buvo atlikti kraujo biocheminiai tyrimai, kurie parodė pagerėjusius kai kuriuos sveikatos rodiklius (albumino, cholesterolio, trigliceridų kiekiai), kartu mažinant tam tikrų fermentų aktyvumą (ALT, AST), kas gali rodyti mažesnę kepenų apkrovimą. Taip pat buvo pastebėti teigiami pokyčiai žarnyno struktūroje (gaurelių ilgis, kriptų gylis), kas rodo geresnę maistinių medžiagų pasisavinimą. 3. Antibiotikų vartojimo mažinimo galimybė: Atlikti bakteriologiniai tyrimai parodė, kad paukščių lesinimas vabzdžių miltais neskatina plataus spektro atsparių patogenų formavimosi. Tai svarbus žingsnis link tvaresnės paukštininkystės, nes sumažėja antibiotikų naudojimo poreikis ir aplinkos tarša atspariomis bakterijų padermėmis. 4. Produktyvumo ir produkcijos kokybės gerinimas: Tyrimai parodė, kad vabzdžių miltai neturėjo neigiamos įtakos broilerių svoriams, o vištų dedeklių atveju pagerėjo kiaušinių formos indeksas, padidėjo kai kurie kraujo serumo rodikliai. Taip pat pastebėta, kad pagerėjo lesalų baltyminė sudėtis ir jų įsisavinimas. 5. Ekonominis efektyvumas: Vabzdžių miltų įterpimas į lesalus nežymiai padidino lesalo kainą (1,9–2,5 proc.), tačiau bendrosios gamybos savikainos augimas buvo minimalus, o pelningumo rodikliai išliko aukšti (iki 46,25 proc.). Tokie rezultatai rodo, kad vabzdžių miltai yra ekonomiškai pagrįsta alternatyva tradiciniams baltyminiams šaltiniams, ypač vertinant jų įtaką paukščių sveikatai ir produkcijos kokybei.
--	---

	6. Tvarumo didinimas: Vietinių išteklių – <i>Hermetia illucens</i> lervų – naudojimas sumažina priklausomybę nuo importuojamų žaliavų (sojos), sumažina transportavimo kaštus bei šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją. Tai daro teigiamą poveikį visos paukštininkystės grandinės tvarumui. Apibendrinant, projektas išsprendė svarbias praktines problemas paukštininkystėje – nuo mitybos disbalanso ir sveikatingumo, iki antibiotikų atsparumo bei aplinkosaugos iššūkių. Pasirinkti sprendimai – vabzdžių miltų naudojimas, lesalų optimizavimas bei tikslinga jų formulė – leido ne tik padidinti ūkių efektyvumą, bet ir suformavo pagrindą tvarių, inovatyvių technologijų plėtrai paukštininkystės sektoriuje.
6. Aprašykite pasiektą naudą ir gautų projekto rezultatų įtaką esamai situacijai bei nurodykite praktinio taikymo ekonominę naudą (pateikite skaičiavimus, praktinės naudos skaičiavimus (procentine išraiška)	Projekto rezultatai parodė, kad vabzdžių miltų (<i>Hermetia illucens</i>) įtraukimas į viščiukų broilerių ir vištų dedeklių lesalus yra praktiškai pagrįstas ir ekonomiškai naudingas sprendimas. Į lesalus įtraukus 3 %, 5 % ir 10 % HI miltų, kuriuose yra 60 % žalių baltymų, lesalų baltyminė vertė padidėjo nuo 42 % iki 44 %, t. y. 4,8 %. Šis pokytis teigiamai veikė paukščių augimą, sveikatą ir galutinės produkcijos kokybę. Nepaisant to, kad baltyminės žaliavos kaina dėl HI miltų naudojimo padidėjo 1,9–2,5 %, bendroji produkcijos savikaina sumažėjo iki 1,08 euro/kg, tai yra apie 1,5–2,5 % mažiau nei naudojant vien tik sojų rupinius. Pelningumo rodikliai padidėjo nuo įprastų 42–43 % iki 46,25 %, t. y. 7–9 %, o pašarų konversijos koeficientai (FCR) išliko geri – 1,54–1,58. Tai rodo, kad net ir esant nedideliame HI miltų įterpimui (nuo 3 % iki 10 %), galima pasiekti reikšmingą ekonominę naudą. Be to, HI miltai pagerino lesalų aminorūgščių ir riebalų rūgščių profilį, sumažino tam tikrų oksidacijos rodiklių kiekį raumenyse, o tai rodo geresnį riebalų stabilumą. Kartu sumažėjo kraujo fermentų, tokių kaip ALT ir AST, lygiai, o tai rodo palankų poveikį kepenų funkcijai. Kiaušinių kokybės rodikliai taip pat nežymiai pagerėjo – didžiojo diametro padidėjimas siekė apie 2–3 %, formos indeksas – 1–2 %. Aplinkosauginiu požiūriu, vabzdžių miltų gamyba lyginant su sojos miltais gali sumažinti CO₂ emisiją net iki 80 %, o pakeitus bent 10 % sojų miltų Europoje, sojos importas sumažėtų 1,85 mln. tonų per metus, tai yra 10 %. Visi šie rodikliai patvirtina, kad vabzdžių miltai gali būti tvari, ekonomiškai efektyvi ir kokybiška alternatyva tradiciniams baltymų šaltiniams paukštininkystės sektoriuje.
7. Projekto indėlis į EIP tikslą – taikant žinias ir inovacijas plėtoti konkurencingą ir tvarų žemės ir miškų ūkį (aprašykite, kaip įgyvendinote)	Įgyvendinus Projektą prisidedama prie mažiausiai 3 EIP tikslų žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje, nurodytų 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (OL 2013 L 347, p. 487), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2015 m. balandžio 27 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES)

	2015/791 (OL 2015 L 127, p. 1), 55 straipsnyje: 1. Projekto metu bus tobulinami procesai ir technologijos, pasiūlytos alternatyvių lesalų receptūros bus pritaikytos skirtingos produkcijos paukščių rūšims, suformulavimas pridės papildomą ekonominę vertę paukštininkystės sektoriuje, kuri tiesiogiai bei pozityviai įtakos aplinkos tausojimą ir racionaliai leis panaudoti lengvai prieinamus gamtinius išteklius, turinčius itin aukštą komercializavimo potencialą. 2. Projekto metu atliktų mokslinių tyrimų rezultatais ir išvadomis naudosis ne tik projekto Partneriai. Bus parengti informaciniai straipsniai ir publikuojami respublikinėje spaudoje, todėl projekto rezultatais galės naudotis visi pageidaujantys paukštynų savininkai. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas projekto metu gautus taikomųjų mokslinių tyrimų rezultatus panaudos tobulinant studijų programas, o kartu su konsultavimo institucijos darbuotojais – vykdys gyvūnų mokslų ir veterinarijos darbuotojų bei specialistų kvalifikacijos kėlimą, konsultuojant paukštynus ir ūkininkus.																																
8. Pateikite projekto rezultatų pritaikomumo bei demonstravimo ūkiuose aprašymą (aprašykite rezultatus bei nurodykite, kokiuose ūkiuose vyko pritaikomumas ir demonstravimas, ir pateikite tai patvirtinančių dokumentų kopijas, dalyvių sąrašus)	Praktinis projekto veiklų įgyvendinimas vyko 8-niuose projekto partnerių paukštynuose: 1. Į „Rasarta“ 2. VšĮ „LSMU Baisogalos gyvulininkystės centras“ 3. Ūkininkas Ritutis Tamošiūnas 4. Ūkininkas Gintas Cimakauskas Projekto rezultatų sklaida ir pritaikomumo demonstravimas buvo vykdomas paskutiniaisiais projekto metais organizuojant konferenciją, lauko dienas ir seminarus. Konferencija vyko 2025-05-19 Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijoje, Tilžės g. 18, Kaunas. Konferencijoje dalyvavo 58 asmenų. Duomenys apie lauko dienas pateikiami lentelėje: <table><tr><th>Eil. Nr.</th><th>Lauko dienos vieta</th><th>Lauko dienos data</th><th>Dalyvių skaičius</th></tr><tr><td>1.</td><td>Sigitos Jončienės ūkis, Tauragės r.</td><td>2025-02-05</td><td>12</td></tr><tr><td>2.</td><td>Šilo g., 3, Lekėčiai, Šakių r.</td><td>2025-02-06</td><td>15</td></tr><tr><td>3.</td><td>Arvydo Maco ūkis, Šilalės r.</td><td>2025-02-18</td><td>12</td></tr><tr><td>4.</td><td>Dainiaus Irgaševo ūkis, Šakių r.</td><td>2025-02-18</td><td>18</td></tr><tr><td>5.</td><td>Vytauto Ramanausko ūkis, Telšių r.</td><td>2025-02-18</td><td>12</td></tr><tr><td>6.</td><td>Albinos Juraškienės ūkis, Šilalės r.</td><td>2025-02-19</td><td>12</td></tr><tr><td>7.</td><td>Antano Dambrausko ūkis, Šilalė r.</td><td>2025-02-19</td><td>24</td></tr></table>	Eil. Nr.	Lauko dienos vieta	Lauko dienos data	Dalyvių skaičius	1.	Sigitos Jončienės ūkis, Tauragės r.	2025-02-05	12	2.	Šilo g., 3, Lekėčiai, Šakių r.	2025-02-06	15	3.	Arvydo Maco ūkis, Šilalės r.	2025-02-18	12	4.	Dainiaus Irgaševo ūkis, Šakių r.	2025-02-18	18	5.	Vytauto Ramanausko ūkis, Telšių r.	2025-02-18	12	6.	Albinos Juraškienės ūkis, Šilalės r.	2025-02-19	12	7.	Antano Dambrausko ūkis, Šilalė r.	2025-02-19	24
Eil. Nr.	Lauko dienos vieta	Lauko dienos data	Dalyvių skaičius																														
1.	Sigitos Jončienės ūkis, Tauragės r.	2025-02-05	12																														
2.	Šilo g., 3, Lekėčiai, Šakių r.	2025-02-06	15																														
3.	Arvydo Maco ūkis, Šilalės r.	2025-02-18	12																														
4.	Dainiaus Irgaševo ūkis, Šakių r.	2025-02-18	18																														
5.	Vytauto Ramanausko ūkis, Telšių r.	2025-02-18	12																														
6.	Albinos Juraškienės ūkis, Šilalės r.	2025-02-19	12																														
7.	Antano Dambrausko ūkis, Šilalė r.	2025-02-19	24																														

	8.	Dovilės Monkienės ūkis, Šilalės r.	2025-02-19	12
	9.	Onos Pušinskienės ūkis, Alytaus r.	2025-02-25	13
	10.	Artūro Ulevičiaus ūkis, Marijampolės sav.	2025-02-27	13
	11.	Elvyros Jasinskienės ūkis, Lazdijų r.	2025-03-03	18
	12.	Krikštonių paukštynas, UAB, Lazdijų r.	2025-03-18	12
	13.	Veslav Spiridovič ūkis, Vilniaus r.	2025-03-20	12
	14.	Alvos Traidaraitės ūkis, Prienų r.	2025-03-26	16
	15.	Veslavos Mažeikienės ūkis, Vilniaus r.	2025-03-28	18
	16.	Luko Charačidžio ūkis, Švenčionių r.	2025-04-02	18
	17.	Sauliaus Šimkūno ūkis, Ignalinos r.	2025-04-02	6
	18.	Viktorijos Galadij ūkis, Švenčionių r.	2025-04-02	10
	19.	Dalios Lisovskienės ūkis, Švenčionių r.	2025-04-03	16
	20.	Valerijaus Urbanavičiaus ūkis, Švenčionių r.	2025-04-03	9
	21.	Sigito Bertašiaus ūkis, Utenos r.	2025-04-04	13
	iš viso:			281
	Duomenys apie seminarus pateikiami lentelėje:			
	Eil. Nr.	Seminaro vieta	Seminaro data	Dalyvių skaičius
	1.	Šiluva., Raseinių r.	2025-02-05	12
	2.	Ignalina, Ignalinos r.	2025-04-01	16
	3.	Klausučių sen., Vilkaviškio r.	2025-04-14	12
	4.	Eišiškių sen., Šalčininkų r.	2025-04-16	20
	iš viso:			60
	renginių dalyvių sąrašai pridedami.			
9. Rezultatų nauda EIP veiklos grupės nariams (nurodykite, kaip EIP veiklos grupės nariai naudosis projekto rezultatais)	EIP (Europos inovacijų partnerystės) veiklos grupės nariams projekto rezultatai suteiks realią ir moksliskai pagrįstą naudą, leidžiančią tiesiogiai diegti inovatyvius sprendimus savo veikloje. Pirmiausia, projekto metu suformuluoti lesalų sudėties optimizavimo modeliai, paremti vabzdžių miltų (<i>Hermetia illucens</i>) įtraukimu, leis ūkių atstovams tiksliai pritaikyti lesalus skirtingoms paukščių rūšims pagal jų augimo fazes, fiziologinius poreikius bei siekiamą produkcijos kokybę. Naudodamiesi šiais			

	duomenimis, EIP veiklos grupės nariai galės pagerinti paukščių sveikatingumą, produktyvumą ir sumažinti antibiotikų naudojimo poreikį, taip stiprinant biologinį saugumą ir reaguojant į vis griežtėjančius ES gyvūnų gerovės bei aplinkosaugos reikalavimus. Projekto metu įvertintas ekonominis HI miltų integravimo efektyvumas, pateikiant konkrečius pelningumo ir savikainos skaičiavimus, suteiks galimybę EIP grupės nariams priimti informuotus investicinius sprendimus, apskaičiuoti planuojamos produkcijos pelningumo lygį ir geriau valdyti žaliavų kaštus. Be to, tiksli informacija apie HI miltų poveikį galutinei produkcijai (mėsai, kiaušiniams), jos cheminei sudėčiai, kokybei bei vartotojų vertinimui leis orientuotis į aukštesnės pridėtinės vertės rinkas („eko“, „aukštesnės kokybės“, „alternatyvus baltymas“ segmentai). Mokslinių tyrimų metu nustatytos gyvūnų fiziologinės reakcijos, žarnyno struktūros pokyčiai, biocheminiai ir mikrobiologiniai rodikliai padės ūkiams taikyti prevencinius sveikatingumo valdymo metodus ir tinkamai įvertinti pašarų įtaką visos gamybos grandinės tvarumui. Visi šie rezultatai bus EIP veiklos grupės nariams prieinami per mokymus, lauko dienas, informacinius leidinius bei seminarus, kuriuose jie galės ne tik susipažinti su projekto išvadomis, bet ir praktiškai išmokti taikyti šiuos sprendimus savo ūkiuose. Tokiu būdu projekto rezultatai ne tik prisidės prie technologinių naujovių diegimo, bet ir skatins tvarios, konkurencingos paukštininkystės plėtrą visoje Lietuvoje.
10. Projekto tęstinumo aprašymas (aprašykite numatomą projekto tęstinumą)	Projekto tęstinumas grindžiamas tiek moksline, tiek praktine verte bei tvaraus vystymosi principų integracija į paukštininkystės sektorių. Pasibaigus projektui, planuojama toliau plėtoti vabzdžių miltų (<i>Hermetia illucens</i>) taikymo galimybes paukščių mityboje, įtraukiant platesnį paukštininkystės ūkių spektrą bei giliau analizuojant ilgalaikį poveikį paukščių sveikatai, produktyvumui ir galutinės produkcijos (mėsos bei kiaušinių) kokybei. Tolimesni moksliniai tyrimai bus orientuoti į didesnio masto bandymus realiomis komercinėmis sąlygomis, optimizuojant lesalų sudėtį pagal specifinius ūkių poreikius ir rinkos tendencijas. Taip pat planuojama tęsti bendradarbiavimą su EIP veiklos grupės nariais, universitetais, lesalų gamintojais, ūkininkais ir kitais suinteresuotais subjektais, siekiant taikyti projekto metu sukurtus sprendimus nacionaliniu mastu. Projekto rezultatai taps pagrindu naujų rekomendacijų ir gairių kūrimui, kurios bus naudojamos rengiant specializuotas mokymų programas, konsultacijas ir skaitmenines priemones ūkiams. Dalis projekto metu sukauptų duomenų bus integruota į ateities inovatyvius skaitmeninius sprendimus (pvz., lesalų formulavimo platformas), leidžiančius tiksliai apskaičiuoti lesalo sudėtį pagal paukščių augimo stadijas, siekiamus ekonominius tikslus ir aplinkosaugos reikalavimus.

	Numatoma tęsti viešinimo ir žinių sklaidos veiklas: organizuoti tęstinius seminarus, dalyvauti konferencijose, publikuoti rezultatus mokslinėje ir populiariojoje spaudoje. Taip pat planuojamas tęstinis rezultatų diegimas per EIP grupės veiklas, remiantis Lietuvos kaimo plėtros strategijomis ir Europos Žaliojo kurso principais. Projekto tęstinumas bus užtikrinamas ir per tolimesnes paraiškas ES bei nacionalinėms mokslinių tyrimų ir inovacijų programoms, siekiant įdiegti vabzdžių baltymų naudojimą ne tik paukštininkystėje, bet ir kituose gyvulininkystės sektoriuose. Atsižvelgiant į išaugusį vartotojų susidomėjimą tvaria ir ekologiška produkcija, projekto tęstinumas taip pat apima rinkodaros tyrimų plėtrą ir vartotojų elgsenos analizę, siekiant įvertinti vabzdžių baltymais praturtintos produkcijos priimtumą bei kainodaros strategijas. Tokiu būdu projektas peržengs eksperimentinę fazę ir taps praktinės vertės inovacija, stiprinančia Lietuvos paukštininkystės sektoriaus konkurencingumą nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.
--	---

5. Ekonominį gyvybingumą apibūdinantys rodikliai

Grynasis pelningumas		
Ar esate prisiėmęs (-usi) įsipareigojimą pasiekti ir kontrolės metu išlaikyti grynojo pelningumo rodiklį?		
☐ Taip ☒ Ne		
Grynasis pelnas, Eur	Pardavimo pajamos, Eur	Dotacijos, Eur
Grynasis pelningumas	Pastabos	
Dokumentai (jei nepasiektas rodiklis, privaloma išsamiai aprašyti ir pagrįsti rodiklio nepasiekimo aplinkybes bei pridėti pagrindžiančius dokumentus)		
Skolos rodiklis		
Ar esate prisiėmęs (-usi) įsipareigojimą pasiekti ir kontrolės metu išlaikyti skolos rodiklį?		
☐ Taip ☒ Ne		
Ilgalaikių įsipareigojimų suma, Eur	Trumpalaikių įsipareigojimų suma, Eur	Turtas, Eur
Skolos rodiklis	Pastabos	
Dokumentai (jei nepasiektas rodiklis, privaloma išsamiai aprašyti ir pagrįsti rodiklio nepasiekimo aplinkybes bei pridėti pagrindžiančius dokumentus)		
Paskolų padengimo rodiklis		
Ar esate prisiėmęs (-usi) įsipareigojimą pasiekti ir kontrolės metu išlaikyti paskolos padengimo rodiklį?		

☐ Taip ☒ Ne			
Pinigų srautai, Eur	Gautos dotacijos, Eur	Grąžintos skolos, Eur	Sumokėtos palūkanos, Eur
Paskolų padengimo rodiklis	Pastabos		
Dokumentai (jei nepasiektas rodiklis, privaloma išsamiai aprašyti ir pagrįsti rodiklio nepasiekimo aplinkybes bei pridėti pagrindžiančius dokumentus)			
Einamojo likvidumo koeficientas			
Ar esate prisiėmęs (-usi) įsipareigojimą pasiekti ir kontrolės metu išlaikyti einamojo likvidumo koeficiento rodiklį?			
☐ Taip ☒ Ne			
Trumpalaikis turtas, Eur	Per vienus metus mokėtinos sumos ir kiti trumpalaikiai įsipareigojimai, Eur		
Einamojo likvidumo koeficientas	Pastabos		
Dokumentai (jei nepasiektas rodiklis, privaloma išsamiai aprašyti ir pagrįsti rodiklio nepasiekimo aplinkybes bei pridėti pagrindžiančius dokumentus)			

6. Klausimai (Pildoma atsakymą pažymint ženklą „X“. Atsakydamas pareiškėjas patvirtina, kad pareiškėjas ir kiekvienas partneris laikosi įsipareigojimų.)

Klausimynas dėl tinkamumo sąlygų ir įsipareigojimų laikymosi	Pastabos
---	-----------------

1. Ar viešinate paramą Viešinimo taisyklėse nustatyta tvarka?	☒ Taip ☐ Ne	(Nurodyti, kokomis priemonėmis / būdais viešinama gauta parama). Projektas buvo viešinamas vadovaujantis Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos viešinimo taisyklėmis. Informacija apie projektą nuolat viešinama Lietuvos sveikatos mokslų universiteto internetiniame puslapyje. Pagaminta vienuolika A3 formato viešinimo plakatų: vienas plakatas naudojamas LSMU Veterinarijos tęstinio mokymo ir konsultavimo centro patalpose, kiti partnerių patalpose. Sklaidos renginių metu taip pat naudojamas viešinimo plakatas. Renginių programos, ir dalyvių registravimo lapai buvo pažymėti LKP 2014–2020 m. programos logotipu su ES vėliava. Programos viešinimo logotipai buvo naudojami projekto informaciniuose straipsniuose. Projektas taip pat viešinamas per Lietuvos kaimo tinklą ir EIP žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje (EIP-AGRI) tinklą. Projekto veiklos viešintos respublikinėje spaudoje ir radijuje.
--	---	---

2. Ar patvirtinate, kad įgyvendintas projektas atitinka Taisyklių III skyriuje nustatytus priemonės prioritetus, tikslines sritis ir prisideda prie kompleksinių tikslų įgyvendinimo?	☒ Taip ☐ Ne	(Nurodykite, kokius prioritetus, tikslines sritis, kompleksinius tikslus planavote įgyvendinti ir kokius pasiekėte, arba nurodykite priežastis, kodėl jie nebuvo pasiekti). Įgyvendinant projektą buvo prisidėta prie programos priemonės „Bendradarbiavimas“ (toliau – programos priemonė) veiklos srities prioriteto „skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse“, tikslinių sričių „skatinti inovacijas, bendradarbiavimą ir žinių bazės vystymą kaimo vietovėse“, „stiprinti žemės ūkio, maisto produktų gamybos ir miškininkystės sektorių ryšius su moksliniais tyrimais atliekančiomis bei inovacijas kuriančiomis institucijomis“, „gauti ūkių ūkininkų ekonominės veiklos rezultatus ir sudaryti palankesnes sąlygas ūkiams restruktūrizuoti ir modernizuoti“ bei prie visų programos priemonės veiklos srities „Parama EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ (toliau – veiklos sritis) kompleksinių tikslų („Inovacijų kūrimas, diegimas ir sklaida“, „Aplinkos išsaugojimas ir tvari plėtra“ ir „Klimato kaitos švelninimas“).
--	---	--

3. Ar patvirtinate, kad projektas buvo vykdomas Lietuvos Respublikos teritorijoje?	☒ Taip ☐ Ne	(Nurodykite projekto įgyvendinimo adresą). Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, Kaunas
4. Ar patvirtinate, kad nekeitėte EIP projekto galimybių studijoje numatytų projekto pobūdžio ir tikslų?	☒ Taip ☐ Ne ☐ N/A	
5. Ar įgyvendinote projekto paraiškoje numatytas projekto rezultatų sklaidos veiklas?	☒ Taip ☐ Ne	
6. Ar be Žemės ūkio ministerijos sutikimo nekeitėte EIP veiklos grupės narių ir nepriėmėte naujų EIP veiklos grupės narių?	☒ Taip ☐ Ne	
7. Ar apdraudėte turtą, kuriam įsigyti ar sukurti panaudota parama, didžiausiu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų projekto įgyvendinimo laikotarpiu?	☐ Taip ☐ Ne ☒ N/A	(Pateikite draudimo dokumentus).
8. Ar užtikrinate, kad projekto rezultatai prieinami visuomenei naudoti (viešai publikuojama informacija, suteikiama prieiga prie projekto metu sukurtų technologijų ar sprendimų) ir jiems netaikomi autorių teisių apribojimai?	☒ Taip ☐ Ne	(Nurodykite, kur viešai publikuota informacija, kam suteikta prieiga prie projekto metu sukurtų technologijų ar sprendimų). Su projekto rezultatais galima susipažinti LSMU Veterinarijos akademijoje: Veterinarijos tęstinio mokymo ir konsultavimo centre bei Gyvūnų mokslų fakulteto Gyvūnų auginimo technologijų institute, adresu Tilžės g. 18, Kaunas.
9. Ar viešinate projekto rezultatus per Lietuvos kaimo tinklą, EIP žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje (EIP-AGRI) tinklą ir kitomis priemonėmis?	☒ Taip ☐ Ne ☐ N/A	(Nurodykite, kokiomis). Projekto rezultatai yra viešinami per Lietuvos kaimo tinklą ir EIP-AGRI tinklą.
10. Ar patvirtinate, kad vykdote įsipareigojimą sudaryti sąlygas asmenims, turintiems teisę audituoti ir (arba) kontroliuoti, tikrinti, kaip yra vykdomas projektas ir (arba) kaip vykdoma veikla po lėšų projektui įgyvendinti skyrimo iki projekto įgyvendinimo pabaigos?	☒ Taip ☐ Ne	

11. Ar patvirtinate, kad įvykdėte įsipareigojimą, jog projekte numatytos išlaidos negali būti finansuojamos iš kitų Europos Sąjungos fondų ir kitų viešųjų lėšų?	☒ Taip ☐ Ne	
12. Ar užtikrinate, kad projekto veiklos nėra susijusios su anksčiau vykdytais ar pradėtais vykdyti projektais, kurių finansavimui skirta parama iš Europos Sąjungos fondų ir kitų viešųjų lėšų?	☒ Taip ☐ Ne	
Atrankos kriterijų laikymosi klausimai		Pastabos

13. Ar projekto rezultatų praktinis taikymas ūkiuose suteikė arba suteiks ekonominę ir (arba) aplinkosaugos naudą?	☒ Taip ☐ Ne ☐ N/A	(Pateikite pagrindimą ir skaičiavimus.) Projekto rezultatai parodė, kad vabzdžių miltų (<i>Hermetia illucens</i>) įtraukimas į viščių, broilerių ir vištų dedeklių lesalus yra praktiškai pagrįstas ir ekonomiškai naudingas sprendimas. Į lesalus įtraukus 3 %, 5 % ir 10 % HI miltų, kuriuose yra 60 % žalių baltymų, lesalų baltyminė vertė padidėjo nuo 42 % iki 44 %, t. y. 4,8 %. Šis pokytis teigiamai veikė paukščių augimą, sveikatą ir galutinės produkcijos kokybę. Nepaisant to, kad baltyminės žaliavos kaina dėl HI miltų naudojimo padidėjo 1,9–2,5 %, bendroji produkcijos savikaina sumažėjo iki 1,08 euro/kg, tai yra apie 1,5–2,5 % mažiau nei naudojant vien tik sojų rupinius. Pelningumo rodikliai padidėjo nuo įprastų 42–43 % iki 46,25 %, t. y. 7–9 %, o pašarų konversijos koeficientai (FCR) išliko geri – 1,54–1,58. Tai rodo, kad net ir esant nedideliame HI miltų įterpimui (nuo 3 % iki 10 %), galima pasiekti reikšmingą ekonominę naudą. Be to, HI miltai pagerino lesalų aminorūgščių ir riebalų rūgščių profilį, sumažino tam tikrų oksidacijos rodiklių kiekį raumenyse, o tai rodo geresnį riebalų stabilumą. Kartu sumažėjo kraujo fermentų, tokių kaip ALT ir AST, lygiai, o tai
---	--	--

		rodo palankų poveikį kepenų funkcijai. Kiaušinių kokybės rodikliai taip pat nežymiai pagerėjo – didžiojo diametro padidėjimas siekė apie 2–3 %, formos indeksas – 1–2 %. Aplinkosauginiu požiūriu, vabzdžių miltų gamyba lyginant su sojos miltais gali sumažinti CO₂ emisiją net iki 80 %, o pakeitus bent 10 % sojų miltų Europoje, sojos importas sumažėtų 1,85 mln. tonų per metus, tai yra 10 %. Visi šie rodikliai patvirtina, kad vabzdžių miltai gali būti tvari, ekonomiškai efektyvi ir kokybiška alternatyva tradiciniams baltymų šaltiniams paukštininkystės sektoriuje.
14. Ar projektas buvo įgyvendintas naudojant EIP veiklos grupės narių išteklius?	☒ Taip ☐ Ne	Nurodykite naudotus išteklius (statinius, darbuotojus ir pan). Projektas įgyvendinamas naudojant pareiškėjo ir projekto partnerių materialinę bazę. Prie projekto įgyvendinimo neatlygintinai prisideda projekto partnerių ūkių darbuotojai.

15. Ar projektas buvo įgyvendintas panaudojant neatlygintinai EIP veiklos grupės narių išteklius ir integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų infrastruktūrą?	☒ Taip ☐ Ne ☐ N/A	(Nurodykite naudojamus išteklius (materialinę bazę, darbuotojus) ir integruotų mokslo, studijų ir verslo centrų infrastruktūrą. Jei už šį atrankos kriterijų pagal paraišką nebuvo skirta parama, žymimas atsakymas „N/A“). LSMU turi aukštos kvalifikacijos mokslininkus, kurie gali spręsti projekto įgyvendinimo metu iškeltus uždavinius. Universitete veikia 15 laboratorijų, aprūpintų modernia tiriamąja įranga, LSMU VA specialistai sukaupę didelę patirtį įgyvendinant tiriamuosius ir taikomuosius tyrimus Lietuvos gyvulininkystės ūkiuose. Įgyvendindami projektą neatlygintinai naudojamės slėnio „Nemunas“ laboratorijų materialine baze, Gyvūnų auginimo technologijų instituto laboratorijomis ir materialine baze, bei darbuotojų sukaupia patirtimi. Projekto veiklose neatlygintinai darbavosi partnerių ūkių darbuotojai, taip pat neatlygintinai projekto veiklose buvo naudojamosi partnerių materialine baze ir biologiniu turtu.
--	--	---

16. Ar projekto rezultatai pademonstruoti paraiškoje planuotuose ūkiuose? (nurodykite ūkių skaičių)	☒ Taip ☐ Ne	(Išvardykite ūkius, kuriuose buvo demonstruoti projekto rezultatai, nurodykite jų vietą ir laiką). Projekto rezultatai buvo pademonstruoti 21 ūkio valdoje. Įvardijame ūkius kuriuose buvo demonstruota projekto rezultatai. Duomenys išsamiai nurodyti 4 skyriaus „Aprašykite pasiektus projekto rezultatus“ lentelės 8 eilutėje.
17. Ar projekto veiklų viešinimui taikote ne mažiau kaip 3 skirtingas viešinimo priemones ir būdus (spauda, radijas, televizija, internetas ir kt.)?	☒ Taip ☐ Ne ☐ N/A	(Nurodykite taikomas viešinimo priemones ir būdus. Jei už šį atrankos kriterijų pagal paraišką nebuvo skirta parama, žymimas atsakymas „N/A“). Projektas yra viešinamas internete (Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ir Lietuvos kaimo tinklo internetiniuose puslapiuose), taip pat projekto veiklos buvo pavišintos „Žinių radijuje“ ir spaudoje (publikuota 2 informaciniai straipsniai supažindinantys su projekto rezultatais „Ūkininko patarėjas“).

7. Ataskaitos priedai: (nurodomi kartu su galutine ataskaita teikiami dokumentai.)

Nr.	Priedas(pateikiamas originalas ir pareiškėjo patvirtinta kopija arba notaro patvirtintas nuorašas, jei nepateikiamas originalas)	Lapų skaičius (nurodomas pateikto dokumento lapų skaičius) teikiamas / neteikiamas
1.	Finansinės atskaitomybės dokumentai už praėjusius ir ataskaitinius metus	27
2.	Konferencijos, seminarų ir lauko dienų dalyvių sąrašai	73

3.	Projekto „Alternatyvių baltyminių žaliavų integracijos paukščių mityboje strategijos kūrimas ir technologiniai sprendimai, panaudojant vabzdžių miltų (<i>Hermetia illucens</i>) produktus“ (Nr. 35BV-KK-22-1-05000-PR001) detali galutinė mokslinė ataskaita	97
4.	2020 m. lapkričio 25 d. Įgaliojimas dėl atstovavimo Lietuvos sveikatos mokslų universitetui Nr. 2020-DVT2-02079	1
5.	2025 m. gegužės 22 d. Įgaliojimas dėl dokumentų pateikimo ir kopijų tvirtinimo Nr. 2025-DVT2-00832	2

8. Papildoma informacija (Pateikiama papildoma informacija, kuri gali turėti įtakos administruojant bylą.)

--

Patvirtinu, kad šioje ataskaitoje ir prie jos pridėtuose dokumentuose pateikta informacija, mano žiniomis ir įsitikinimu, yra teisinga.

LSMU Veterinarijos akademijos kancleris _____ prof. Mindaugas Malakauskas
 (paramos gavėjo vadovo arba jo (parašas) (vardas ir pavardė)
 įgalioto asmens pareigų pavadinimas)